

MESTA

Integracija na ravni Evropske Unije ne zasleduje vzorcev, ki so bili v preteklosti uporabljeni pri oblikovanju nacionalnih držav za interno standardizacijo ekonomskega in političnega sistema. Dandanes je največji izziv – pa tudi priložnost, pred katero stojimo – integracija političnega in ekonomskega sistema ter družbe skozi pogoje kulturne različnosti. Takšen poskus – seveda uspešno zaključen – bi globalni javnosti ponudil nov civilizacijski model, ki ne bi enačil globalne in kulturne koeksistence s prejšnjimi modeli, od katerih je mogoče še najbolj znan model "talilnega lonca" različnih kultur. Da pa bi takšen nov model uspel, je potreben nov pristop k upravljanju preko-mejnih transakcij in k komuniciranju med državami, ki so bile ustanovljene po drugi svetovni vojni. Nov pristop mora revidirati prejšnje strategije, ki so temeljile na izključevanju "drugega", na stigmatiziranju manjšinskih kultur kot tudi kultur drugih narodov, da ne omenjamo stigmatiziranja kultur etničnih manjšin, ki živijo znotraj meja nacionalnih držav.

Odprtost do drugih kultur pokaže vsaj na dva nivoja transakcij med različnimi političnimi, ekonomskimi in družbenimi sistemi. Prvi je makro nivo, ki označuje transakcije in spremembe, ki so dogovorjene s strani formalnih institucij nekdanj neodvisnih nacionalnih držav, ki so zdaj članice Evropske Unije. Drugi je mikro nivo, ki označuje transakcije in komuniciranje na ravni prebivalcev, ki živijo na obmejnih in preko-mejnih območjih. Prebivalci teh območij so bili vedno v paradoksalni situaciji, ki je zahtevala podrejanje formalnim režimom upravljanja ter obenem omogočala neformalno komunikativno vodeno integracijo z ljudmi, ki so živeli preko meje. Dober primer takšne regije in načina družbene integracije, ki so jo vodile v življenjski svet usmerjeni osebni stiki ljudi različnih etničnih skupin je preko-mejna regija med Slovenijo in Italijo. Še posebno pozornost pa velja posvetiti mestu Nova Gorica na slovenski strani in mestu Gorica na italijanski strani, dvema mestoma, ki sta tudi prostorsko povezana, a ju je po drugi svetovni vojni ločila ne samo državna meja temveč tudi različna politična in ekonomska sistema. Omenjena ločitev, ki pa je vedno vzdrževala določene formalne politične in ekonomske transakcije, se je zgodila na makro nivoju. Osebne povezave, na primer komuniciranje med ljudmi živečimi na različnih straneh meje, odhajanje na delo preko meje, ali obiski sorodnikov, ki jih je meja ločila med seboj, pa so razumljene kot konstitutivne za mikro nivo transakcij.

Povojni čas je zaznamovala graditev socialne države, tako na področjih pod protektoratom sil NATO kot tudi v republikah bivše socialistične republike Jugoslavije. Če upoštevamo posebno vlogo obmejnih mest kot križišč transakcij, komunikacij in vstopnih

točk v sosednje države, sta omenjeni dve mesti – Nova Gorica v Jugoslaviji in Gorica v Italiji – imeli posebno nalogo nasprotni strani pokazati uspeh izbranega političnega sistema. Ta naloga sovpada z izjemnostjo pozicij v geografskem prostoru na meji med Vzhodno in Zahodno Evropo, pa tudi z nalogo, zaradi katere so bila mesta v modernosti v funkciji vzpostavljanja velikega družbenega projekta države blaginje – ta funkcija je nadzor in kontrola delovne sile, vsaj za Zahod – Gorico v Italiji – je to možno potrditi preko analize družbenih odnosov produkcije. Funkcija mesta Nova Gorica v Sloveniji je bila rahlo drugačna, pa vendar je bila vzporedna s cilji graditve države blaginje v Italiji. David Harvey dokazuje, da so bila v moderni mesta in prostor, ki so ga nudila, vedno podrejena nekim velikim družbenim projektom, "ustvarjanju nove vrste človeških bitij, da bi bila videna [mesta] kot iztegajoča se roka intervencionističnih birokratskih državnih aparatov, v navezi s katerim je korporativni kapital štel za varuha vseh bodočih prednosti človeške blaginje" (Harvey, 2004: 70). Tekstualni izraz modernega mesta je poskušal združiti revne in bogate ter izkoriščane in izkoriščevalce s tem, da je maskiral razlike z družbeno pogodbo, sklenjeno med njimi. Mesti Nova Gorica in Gorica sta bili prav tako del tega procesa in vsako od teh dveh mest je predstavljalo najboljše od obeh sistemov.

V teku časa, v začetku postmoderne in pozneje s padcem železne zaves, in nadalje s pridružitvijo Slovenije Evropski Uniji v letu 2005, je projekt moderne razpadel pod pritiskom simbolnega kapitala, ki se je poskušal izraziti v urbanem življenju, kot bi rekel Bourdieu (2003). Ljudje na obeh straneh so poskušali izraziti različnost v primerjavi s posamezniki in skupinami v svojih družbenih sferah lastne države in preko meje, s tem pa so premoščali egalitarizem, s katerim so bili soočeni v moderni dobi. Komunikacijski tokovi na obeh nivojih so se okrepili in ekonomske ter politične transakcije so prinesle nov medkulturni način življenja v Novo Gorico in Gorico. Posebej pa so se transakcije in komuniciranje okrepili s prenosom schengenske meje med Slovenijo in Italijo na mejo med Slovenijo in Hrvaško v letu 2006. Ti procesi so rezultirali v porastu javnega in političnega komuniciranja, prav tako pa v porastu transakcij na področju produkcije in potrošnje. Posebej še to zadnje področje zaznamuje skupna kultura potrošnje, ki v primerjavi z egalitarno modernistično kulturo omogoča različne načine izražanja identitet skupin in posameznikov. Vendar je tukaj potrebno ohraniti dobršno mero kritičnega pogleda na omenjene procese, saj je nekdanja etnična različnost, ki bi jo je padec železne zaves lahko povzdignil v vrednoto, postala cilj tržne segmentacije. Na primer, velika ljubezen do hrane je Italijanom prodana nazaj v restavracijah na slovenski strani, ljubezen Slovencev do luksuznih dobrin pa Italijani izkoriščajo za pritegnitev novih kupcev v svoje trgovine. Politična in ekonomska različnost med dvema

državama in državljani je postala različnost tržnih segmentov, ki jih ponudbena stran izkorišča za svoje dobičke, stran povpraševanja pa z njimi izraža različnost v potrošnji.